

15 lat akcji „Poznaniacy Rossie”

Podczas wizyty ks. Jaworski obejrzał odnowiony zabytkowy grobowiec rodziny Burhardtów

Fot. Marian Paluszkiewicz

1 listopada na Cmentarzu Zasłużonych Wielkopolan w Poznaniu odbędzie się tradycyjna kwesta na rzecz wileńskiej nekropolii na Rossie. W przededniu Święta Zmarłych z wizytą do Wilna przybył inicjator kwesty ks. Edmund Jaworski, proboszcz parafii pw. św. Kazimierza w Gułtowach. Towarzyszyła mu Monika Straszewska, prze-

wodnicząca Społecznego Komitetu „Poznaniacy Rossie”

— Wielu ludzi, którzy tworzyli polską kulturę, spoczywa na zabytkowym cmentarzu na Rossie. To jedna z czterech polskich narodowych nekropolii, obok warszawskich Powązek, cmentarza Rakowickiego w Krakowie i lwowskiego Łyczakowa.

Str. 7

Kolejka po endoprotezę jest o połowę krótsza Str. 5

Podpisano umowę ws. gazu — Litwa Str. 6

ME siatkarzy: smutny koniec turnieju dla Polaków Str. 11

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

KURIER WILEŃSKI

Piątek
Październik 2015 **16**

Imieniny: *Dionizego, Emili, Florentyna, Gerarda, Grzegorza, Jadwigi, Maksyma, Małgorzaty, Walentego i Walentyna*

TRZY PYTANIA DO...

... alergolog i immunolog **Neringi Buterlevičiūtė**

1. Bardzo często przyczyną uczulenia u dzieci są roztocza kurzu domowego. Czym są roztocza?

Roztocza są małymi niewidocznymi dla ludzkiego oka pajęczakami. Alergię najczęściej wywołują 2 ich gatunki: *Dermatophagoides pteronyssinus* i *Dermatophagoides farinae*.

Lubią one ciepłe i wilgotne środowisko, dlatego upodobały sobie szczególnie pościel w łóżku, dywany, zasłony okienne, miękkie dziecięce maskotki. Całkowicie nie można ich wyeliminować, ale można zmniejszyć ich ilość.

2. Jakie są sposoby walki z roztoczami?

Przede wszystkim należy zmniejszyć wilgotność w pomieszczeniu oraz zminimalizować kurz w mieszkaniu, a szczególnie w sypialni. Zaleca się spanie na syntetycznym materacu, można nabyć specjalne odporne na roztocza kołdry i poduszki, pościel. Pościel należy prać nie rzadziej niż co 2 tygodnie. Zasłony należy prać w temperaturze nie mniejszej niż 60 st. C lub zastąpić je żaluzjami.

Książki i ubrania należy przechowywać w zamkniętych szafach lub regałach, nie wolno zostawiać ubrań wiszących na krześle. Maskotki należy regularnie prać w temp. 60 stopni. Można je też potrzymać w foliowym worku przez 24 godz. w zamrażarce. Co tydzień należy bardzo dokładnie wysprzątać cały dom z uwzględnieniem kątów pokoju lub szczelin. Codziennie trzeba też wietrzyć po 30 min. pomieszczenia, nawet zimą.

3. Czy można zwalczyć roztocza środkami chemicznymi? Nie są one zbyt efektywne.

Rozmawiała **Anna Pieszko**

KONFERENCJA EFHR „OCHRONA PRAW MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH NA LITWIE”

Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) w dniu 23 października organizuje konferencję pod tytułem „Ochrona praw mniejszości narodowych na Litwie: tendencje w ostatnich pięciu latach”.

Celem konferencji jest zaprezentowanie przeglądu wybranych zagadnień, związanych z ochroną mniejszości narodowych na Litwie oraz podsumowanie działalności EFHR w przeciągu pięciu lat. Przedstawimy również najnowszy raport EFHR o ochronie praw człowieka na Litwie w latach 2014/2015. Konferencja będzie także okazją do dyskusji i wymiany opinii na temat implementowanej przez Radę Europy Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych.

Konferencję rozpocznie przemówieniem i powitaniem uczestników mer Wilna Remigijus Šimašius. Pośród prelegentów znajdują się także m. in.: przedstawiciele Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OSCE), Biura Rzecznika ds. Równych Możliwości, Departamentu ds. Mniejszości Narodowych przy Rządzie RL, Europejskiego Centrum do spraw Mniejszości (ECMI), jak również wybitni eksperci w tej dziedzinie.

Konferencja przeznaczona jest dla pracowników organizacji, których działalność związana jest z ochroną praw człowieka. Do udziału zapraszamy również prawników, przedstawicieli instytucji publicznych oraz wszystkich zainteresowanych.

Liczba miejsc jest ograniczona. Wszystkich zainteresowanych zachęcamy do rejestracji drogą mailową info@efhr.eu, telefonicznie + (370) 691 50 822 lub za pomocą dostępnego tutaj formularza. Na konferencję należy rejestrować się do godz. 15 w dniu 22 października.

EFHR, działająca na Litwie od 2010 roku, powstała w odpowiedzi na rosnące nadużycia i naruszenia w zakresie praw człowieka, w szczególności praw mniejszości narodowych. EFHR udziela bezpłatnej pomocy prawnej, a także dba o edukację społeczeństwa poprzez organizowanie szkoleń, wykładów oraz wizyt. Zajmujemy się również monitorowaniem mediów oraz internetu w poszukiwaniu wypowiedzi i komentarzy nawołujących do nienawiści i dyskryminacji. Promujemy ideę społeczeństwa wolnego od naruszeń praw człowieka. W celu uzyskania więcej informacji na temat naszej działalności zapraszamy na stronę internetową: www.efhr.eu.

Konferencja prowadzona będzie w dwóch językach: angielskim oraz litewskim, z możliwością tłumaczenia symultanicznego.

Data i miejsce wydarzenia: 23 października 2015 r., godz. 09.00- 15.15, Samorząd m. Wilna, Konstitucijos pr. 3, sala 2001 (Tarybos kolegijos posėdžių salė), 20. piętro.

Inf. EFHR

KURIER WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 roku
Birbynių g. 4a, 02121-30 Vilnius, Lietuvos Respublika, tel./fax 260 84 44

DZIENNIK NALEŻY DO EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA GAZET CODZIENNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

POMOC POLAKOM NA WSCHODZIE

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Redaktor naczelny: Robert Mickiewicz [tel. 260 84 44, redaktor@kurierwilenski.lt]. **Zastępca red. nac.:** Aleksander Borowik [info@kurierwilenski.lt, tel. 260 84 46] **Sekretarz redakcji:** Lucja Stankevičiūtė [tel. 260 84 47, sekret@kurierwilenski.lt] **Dziennikarze:** Honorata Adamowicz, Justyna Giedrojc, Brygita Lapszewicz, Anna Pieszko, Marian Paluszkiwicz — fotoreporter **Współpracownicy:** Helena Gładkowska, Witold Janczys, Jadwiga Podmostko, Stanisław Tarasiewicz, Alina Sobolewska, Krzysztof Subocz, Julitta Tryk **Dział Promocji:** Diana Kaczan — reklama [tel. 212 30 40, reklama@kurierwilenski.lt], [tel. 212 30 40, kolport@kurierwilenski.lt]. **Wydawca:** VšĮ „Kurier Wilenski” **Druk:** VšĮ „Vilnijos žodis” **Nakład:** 3000 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czutelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.

Redaktor dyżurny: Anna Pieszko

Projekt/Program jest współfinansowany ze środków finansowych otrzymanych od Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu na realizację zadania „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą.”

Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”, TEMAT II: Władza

Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) kontynuuje realizację skierowanego do uczniów klas 9-12 projektu „Europejczycy, Polacy, Obywatele”. Słuchając co środę audycji w radiu „Znad Wille” oraz czytając artykuły w piątkowych wydaniach gazety „Kurier Wileński” uczniowie poznają 8 bloków tematycznych. Przedstawiamy drugi temat — „Władza”. Więcej informacji oraz zasad uczestnictwa szukaj na www.efhr.eu oraz platformie wos.efhr.eu.

Świat składa się z osób, które posiadają władzę i z tych, którzy są jej podporządkowani. Mimo że władza kojarzy się przede wszystkim z państwem, to nie jest to jedyny przykład zależności. W życiu codziennym często spotykamy się z sytuacjami, w których jedna osoba lub grupa osób wpływa na zachowanie innych ludzi.

We współczesnym świecie najbardziej rozpowszechnioną formą sprawowania władzy w państwie jest demokracja. Słowo demokracja pochodzi z języka greckiego od słów „demos”, co znaczy lud oraz „kratos” — władza. Ustrój ten charakteryzuje się przede wszystkim tym, że rządy są sprawowane przez społeczeństwo. Po raz pierwszy ten sposób sprawowania władzy pojawił się w starożytnej Grecji w VI w. p.n.e.

Naród jako suweren sprawuje rządy bezpośrednio albo za pomocą przedstawicieli. Współczesne państwa opierają się w większości na demokracji pośredniej, zwanej również przedstawicielską. Oznacza to, że obywatele danego państwa mogą sprawować władzę głównie za pośrednictwem swoich reprezentantów, którzy wybierani są w wyborach powszechnych.

Współcześnie w państwach

Aleksander Łukaszenka

demokratycznych ważnym rozwiązaniem ustrojowym jest trójpodział władz państwowych. Za twórcę tej koncepcji uznaje się Karola Ludwika Monteskiusza. Istotą tego rozwiązania jest podział władzy na trzy podstawowe ośrodki: władzę ustawodawczą (zwaną inaczej legislatywą), wykonawczą (zwaną egzekutywą) oraz sędziowską (judykatywę). Przy podziale władzy należy pamiętać, aby zostały zachowane odpowiednie relacje między poszczególnymi władzami. Władze te powinny nawzajem kontrolować swoje działania, co zdecydowanie zapobiega nadużyciu każdej z nich.

Ustrój może występować w różnorodnych formach, w zależności od charakterystyki danego państwa. Jednym z najczęściej spotykanych wariantów, który obecnie funkcjonuje, jest system parlamentarny: na Litwie i w Polsce. W tym systemie władza wykonawcza sprawowana jest przez głowę państwa i rząd, który dysponuje większością uprawnień egzekutywy. Prezydent względem rządu posiada mniej kompetencji. W systemie parlamentarnym parlament sprawuje polityczną kontrolę nad rządem. W razie wątpliwości związanej z działalnością rządu, parlament może udzielić mu wotum nieufności (uchwała

parlamentu wyrażająca brak zaufania wobec działalności rządu lub któregoś z ministrów).

W systemie prezydenckim główną rolę odgrywa prezydent państwa, który jest wybierany w wyborach powszechnych. To on jest głównym organem władzy wykonawczej i ma uprzywilejowaną pozycję względem parlamentu. Rząd jako odrębny ośrodek władzy albo nie istnieje, albo jest podporządkowany głowie państwa. Prezydent nie musi cieszyć się poparciem parlamentarnej większości, ponieważ nie podlega jego kontroli. System ten występuje m. in. w Stanach Zjednoczonych oraz w wielu państwach Ameryki Łacińskiej.

Inaczej funkcjonuje system półprezydencki. Łączy w sobie pewne cechy systemu parlamentarnego i prezydenckiego. W systemie półprezydenckim władza wykonawcza sprawowana jest przez prezydenta i rząd, który ponosi odpowiedzialność polityczną przed parlamentem. Głowa państwa może zarządzić przedterminowe wybory do parlamentu, kontroluje pewne obszary polityki państwa, np. politykę zagraniczną, ma wpływ na kształt rządu. Jego autorytet pozwala mu również na inspirowanie i wskazywanie kierunków polityki państwa. System ten występuje przede wszystkim we Francji.

Najrzadziej spotykanym systemem jest system kanclerski. Funkcję szefa rządu pełni kanclerz (premier), który ma w państwie uprzywilejowaną pozycję. W systemie tym prezydent ma nieliczne kompetencje w dziedzinie władzy wykonawczej, większość ma charakter formalny. Władza wykonawcza w większym stopniu należy do kanclerza, który ponosi odpowiedzialność polityczną przed parlamentem i jest odpowie-

dzialny za prowadzenie polityki państwa.

Poza demokratycznymi formami sprawowania władzy istniały i istnieją państwa o nie-demokratycznych rządach. W ustroju autorytarnym władza nie podlega kontroli ze strony obywateli, stosowane są różne narzędzia represji, opozycja właściwie nie istnieje, a społeczeństwo jest bierne i niezaangażowane w sprawy państwa. Takimi państwami są na przykład Chiny i Białoruś. Jeszcze bardziej opresyjną formą rządów jest totalitaryzm, który cechuje się monopolem jednej partii, na której czele stoi przywódca otoczony wielkim kultem, rozbudowanym systemem terroru oraz nieograniczoną władzą tajnej policji, jedyną słuszną ideologią, centralnie planowaną gospodarką, monopolem państwa na środki masowego przekazu oraz monopolem państwa na posiadanie broni. Takim państwem była III Rzesza rządzona przez nazistów.

Na świecie istnieje wiele modeli sprawowania władzy w państwie. Nie jest to jednak jedyny rodzaj władzy we współczesnym świecie. Stosunek władzy towarzyszy właściwie każdemu aspektowi naszego życia. Warto kontrolować te relacje, tak aby osoby posiadające władzę nie ograniczały naszych praw i nie ingerowały zbyt mocno w nasze prywatne życie.

Za odpowiedź udzieloną w temacie „Aktywność społeczna” bilety do kina zdobywa Alina Tomaszewicz. Gratulujemy i zadajemy kolejne pytanie! Pomyśl! W jaki sposób obywatele mogą kontrolować działania władzy w państwie demokratycznym? Zamieść swoją odpowiedź do 21 października na forum dyskusyjnym na platformie wos.efhr.eu i wygraj dwa bilety do kina na dowolnie wybrany film!